

نمادهای اسطوره‌ای

روان‌شناسی زنان

(متن کامل)

کهن الگوهار حدود ۲۰۰۰ می که درون زنان می زیند
 (با فدمی دین ۲۰۱۴)

چین شینودا بوان

مینو پرنیانی

آشیان

Jean Shinoda Bolen
Goddesses in Everywoman(2014)

Jean Shinoda.Bolen	بولن، جین شینودا	سرشناسه
نمادهای اسطوره‌ای و روان‌شناسی زنان: کهن‌الگوهای قدرتمندی که درون زنان می‌زیند	عنوان و نام پدیدآور	
تهران: آشیان، ۱۳۹۴	مشخصات نشر	
۴۳۲ ص: ۵۱/۵×۲۱ س.م.	مشخصات ظاهری	
۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۳-۱۴-۰	شابک	
فیپای مختصر	ضعیت فهرست‌نویسی	
عنوان اصلی: <i>Goddesses in Everywoman</i>	یادداشت	
پرنیانی، مینو، ۱۳۳۹، مترجم	نسخه افزوده	
۳۸۶۸۰۵۶	شماره کتابشناسی ملی	

شینودا بهار
نمادهای اسطوره‌ای و روان‌شناسی زنان
(متن کامل)

مترجم: مینو پرنیانی
طراحی و آماده سازی روی جلد: پونه ناجیا
حروفچینی و صفحه‌آرایی: زهرا عزیزی
چاپ اول ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان اردبیله‌شت، خیابان شهدای ژاندارمری، بن‌بست
مرکزی، پلاک ۱، تلفن: ۰۶۹۶۵۳۷۷-۶۶۹۷۲۹۲

Ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-600-7293-14-0

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۳-۱۴-۰

گفتاری از مترجم

به عنوان مشاور، اگر قرار باشد از میان مکاتب و روانشناسان مختلف، بگوییم که به کدام مکتب و روانشناس بیش از همه علاقمند و گرایش دارم، بدون کمترین تردیدی، کارل گوستا و یونگ را انتخاب می‌کنم. مفاهیم ناخودآگاه جمعی، کهن‌الگوها، اسطوره‌ها، اسطوره‌ها، آئیما و آنیموس و ... که این روانشناس نزگ مطرح نموده، هماره جذاب‌ترین است. گرچه توفیق ترجمه کردن اثری از آن‌ایشان را نداشته‌ام، اما کتاب "تمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان، با مقدمه حدیث مؤلف در ۱۴۰۲" دومین اثریست که از خانم شینودا بولن پیشرو مکتب یونگ استخار ترجمه آن نصیبم گردیده است.

دکتر سینه بوم، روانشناس خلاق با دیدگاه جدیدی به اسطوره‌های کهن یونانی از منظر زنانه نگریسته‌اند. با اینکه زن هستم و گرچه‌گاهی برخی مرا فمینیست می‌دانند، دعوی می‌کنم که اصولاً علاوه‌ای به ایسم‌ها، از جمله مکتب فمینیسم ندارم، به عصا نمودن نیز ندارم. ضمن اینکه نظریات فمینیستی تضادها و تناقضات بسیار در خود به خصوص در جوامع غربی دارد، بیش از هر چیز خود را یک انسان می‌دانم، یا حداقل آرزوی انسان شدن دارم؛ و هر یادآوری هر چه بیشتر و تأکید‌رددی انسان شدن انسان.

آخرین نکته‌ای که به عنوان یک مشادر و آدم بسیار حساس^۱ (HSP) در این سطور مطرح می‌کنم آن است که بهتر است با دیدگاه انتقادی کتاب را خواند. تا هر میزانی که کتاب به کسب شناخت بیش از بودم یا عزیزانشان کمک می‌کند، آن را به کار بندید و از مابقی بگذرید.

۹۴ پ

زمستان

فهرست مطالب

۹	قدردانی
۱۱	پیش گفتار: گفتاری از گلوریا اشتاین
۱۷	مقدمه
۳۷	فصل اول: کهن‌الگوها یونانی
۵۳	فصل دو: عال کردن کهن‌الگوها
۶۵	فصل سوم: کهن‌الگوها دوشیزه
۷۹	فصل چهارم: آرتیس
۱۱۷	فصل پنجم: آنت
۱۵۷	فصل ششم: هستیا
۱۹۱	فصل هفتم: کهن‌الگوها اسید پد
۱۹۹	فصل هشتم: هرا
۲۳۷	فصل نهم: کیمیتر
۲۷۳	فصل دهم: پرسفون
۳۰۷	فصل یازدهم: کهن‌الگوی کیمیاگر
۳۱۷	فصل دوازدهم: آفرودویت
۳۵۱	فصل سیزدهم: سیب طلایی
۳۶۹	فصل چهاردهم: قهرمان درون هر زن
۳۹۱	پیوست

پیش‌گفتار (گفتاری از گلوریا استاینمن^۱)

مایلمن شما را به خواندن این کتاب تشویق کنم، مخصوصاً اگر شما از آن دسته خوانندگانی هستید که، همچون من، حتی نسبت به موضوع کتاب مقاوِت دارید. مگر می‌شود که کهن‌الگوها اسطوره‌ای و کهن، به تحلیل واقعیات ا روزمره، و یا آینده‌ای مساوات طلبانه کمک کرده، و مفید واقع شوند؟

بسیاری از ما، وقتی دوست قبل اعتمادمان، خرید کتابی را توصیه می‌کند، آن را می‌تریم، از بیزه‌ام از خرید این کتاب، آشنائیم با مؤلف آن دکترشینودا بولن بود. او را زمانی شناختم که مسئول سازمان‌دهی گروهی از روانپزشکان برای طرح ERA بود. ^۲ از سی ار نان و مردان عضو انجمن روانپزشکان آمریکا^۳ که تجارت حرفه‌ای شان، انان را به بن باور رسانده بود که طرح قانونی شدن یکسان‌سازی درمان، در بهداشت روانی زنان تقاضی حیاتی دارد. در نتیجه طرحی را ~~گذرانند~~^{گذشت} که از اصلاحیه یکسان‌سازی درمان حمایت می‌کرد.

کار گروهی، همیشه برآیندی از فلیت نمامی افراد است، اما جین، سازمان‌دهنده شفاف، مؤثر و خودانگیخته‌ی بود. ^۴ فقط با الهام بخشیدن به همکاران خود، چنین گروهی را تأسیس کرد، بلکه ^۵ به نتیجه رسیدن این طرح، آن را سرپرستی کرد. او باعث شد تا در دی از مشهورترین و تأثیرگذارترین سازمان‌های حرفه‌ای، تحولی صورت پذیرد. ^۶ این حال که زن بود و اکثریت ۸۹ درصدی این سازمان را مردان تشکیل می‌نمودند، آن چه موقعیت وی را دشوارتر می‌ساخت، اکثریت داشتن سفیدپوستان سازمان و بخصوص اینکه اکثریت ایشان، طرفداران نظام فرویدی بودند. به نظرم، وقتی

1 -GLORIA STEINEM

2 -American Psychiatric Association

پیشینه انجمن روانشناسان آمریکا، و احتمالاً پیشینه مسئولیت‌های اجتماعی این روانپژوهان به رشتہ تحریر درآید، فعالیت‌ها، و عملکردهای این زن ریزنفتش با لهجه شیرینش، روشن خواهد شد.

وقتی مشغول خواندن فصل اول کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان بودم، پژواک صدای قابل اعتماد وی را در تمامی جملات شفاف و به دور از فخر روشی وی می‌شنیدم، در ذهنم نسبت به کهن‌الگوها کهن‌الگویی، سوگیری عالمی، تقدیر‌گرایانه‌ای می‌دیدم. هنگامی که یونگ^۱ و دیگران وجود چنین کهن‌الگوهایی، ا در ناخودآگاه جمعی^۲ قائل شدند، با مخالفت آشکار یک یا هر دو قطب افرادی مرد ریان / زن گرایان^۳ مواجه شدند، حتی آنان که خویشتن دارند، نه به اندازه زندگی ک در، بخش انتهایی این طیف قرار می‌گیرند، اما به هر حال در پذیرش این نظریه مقاومت مایی داشتند، که بارز نبود. مثلاً من نگران بودم دیگران چه نوع استفاده‌ی از زنان، بن‌الگوها خواهند کرد؟ از طرفی نگران بودم که ممکن است زنانی باشند که متویق هم نیرفتن محدودیت‌های خود و یا همانندسازی با یک نقش شوند.

توضیح درباره هر یک از کهن‌الگوها^۴ نه تنها نگرانی‌هایم را برطرف ساخت، بلکه مسیرهای نوینی را در فهم آنها بر من اشان.

این هفت کهن‌الگوی پیچیده به شیوه‌های گوناگون سه^۵ وارسی و تجزیه و تحلیل و در عین حال تلفیق قرار می‌گیرند، و البته هر کدام رون خود هزاران ویژگی دارند. ما را از دسته‌بندی‌های ساده انگارانه و کلیشه‌ای حمایت نمایند^۶. مادر/ معشوق که زنان را از دیرباز مورد آزار قرار داده، دور می‌سازد. بله، کهن‌الگوهای هستند که به هنگام ارتباط با یک مرد قدرتمند خود را آشکار می‌سازند، در دوران پدرسالاری^۷، زندگی مخفی دارند، ولی ضمناً پنهان و آشکار،

1 -C.G.Jung

3 -masculine / feminists

2 -Collective unconscious

4 -patriarchies

قدرت خود را آشکار می‌سازند. گاهی هم در حیطه‌هایی چون امور جنسی، سیاست، روشنفکری و معنویات، الگوهای خودمختارانه‌ای از خود نشان می‌دهند. جالب اینجاست که ما را به یاد زنانی می‌اندازند که با یکدیگر پیوند خورده و به داد هم می‌رسند.

دوم اینکه، این کهن‌الگوهای پیچیده، ممکن است بنا به نیازها و شرایطی که زنی در آن قرار گرفته، برانگیخته و با یکدیگر درآمیخته شوند تا بخش رشد نیافر درونش را پوشش دهند. خلاصه بگوییم، نوع الگو و نقشی که یک زن ایفا کند، چنین تأثیر بسزایی می‌تواند داشته باشد و البته اهمیتی که به فعال‌سازی را به کامداختن کهن‌الگوی درون زن می‌دهیم.

محدود شدن در غالب بک یا چند کهن‌الگو توصیه نمی‌شود. از باهم بودنشان است که ویژگی‌های آن را ناچال می‌گیرد. در واقع، در دوران پیش از استیلای پدرسالاری، کهن‌الگوی بر رگی و جود داشت که با فروپاشی وی، این خرد و کهن‌الگوها متجلی گشتند. شاید صور شدن کل، اولین گام در راستای درک و فهم آن‌بلشد.

حداقل فایده وجود کهن‌الگوها کهن‌اگسوبی در این نکته نهفته است که می‌توان بسیاری از الگوهای رفتاری و شخصیت زنان را، وسیله ایشان تجزیه و تحلیل کرده و توضیح داد. بهترین فایده‌های هم که از مفهوم کهن‌الگوها می‌توان برد، این است که می‌توان با تجسم ایشان در ذهن، و فراخود آن، توانایی‌ها و ویژگی‌های مورد نیاز را در خود بیدار کرد.

ارزشمندترین نقش کتاب، لحظاتی است که تکه پازل‌های گرسده پیدا شده و همان طور که نویسنده آن اذعان می‌کند، می‌گوییم: آهَا! لحظاتی شاخص، که موجب فهم و اندريافتمن می‌شوند، وقتی می‌فهمیم که آن چه

شخصاً تجربه کرده‌ایم، به واسطه این حقیقت بوده؛ "آره، پس به همین دلیل بود که...، به این ترتیب آگاهی مان یک گام گسترش می‌پابد.

چنانچه فاقد ویژگی‌های خاصی بوده و یا سر از رفتار برخی از افراد اینمان در نمی‌آوریم، ایده کهن‌الگوها مفید واقع خواهد شد. شخص از شیوه ژرفاندیشانه هستیابی^۶، سروسامان دادن به کارهای روزانه را یاد گرفت. شیوه دسته‌بندی و جداسازی او در انجام همین کارهای پیش‌پا افتاده، از

L-Artemis

2 -persephone

3-Hera

4 -Demeter

5 -Aphrodite

6 -Hestia

منظر معنوی و نمادین معنادار است. به آتنا و آرتمیس که قدرت متمرکز شدن بر هدف را دارند، حسودیم شد، حال می‌فهمیدم که چرا بیشتر مردان یادگرفته‌اند که "به روی خودشان تیاورند" و به عبارتی فقط بر هدف متمرکز باشند. از این دو کهن‌الگوی ناوابسته یاد گرفتم که تعارض و ناسازگاری ضروری و حتی گاهی مشتب بوده، و نباید که از شخصیت فرد حذف شود.

زن پس، مثلاً وقتی دلم برای گفتگویی صمیمانه و خودانگیخته و جا ریی رکشید، می‌دانم که این آفرودویت است که مرا فرا می‌خواند. گویی یک طعنه موسیقی زیبا نواخته شده، می‌دانم که این آفرودویت است که هر یک از اعضای نواز، را از قالب‌های شخصی‌شان به درآورده، به نواختن هماهنگ این سمعه بیرون آورده بود. وقتی نیاز به خلوت و ژرفاندیشی داشته باشم، هسته ارا برم راهد بود. وقتی شهامت مواجهه با بخشی از خود و یا دیگر زنان را درمی‌بینم زن خوب، آرتمیس می‌افتم. اینکه اول حقیقت رخ می‌دهد، متوجه شدن حقیقت، چندان مهم نیست. همنه طور که جین هوستون^۱ در سر^۲ یا^۳ نوشته، "همیشه به یک اسطوره در ذهن خود فکر کرده‌ام. چیزی که انگار هیچ وقت نبوده و در عین حال، همیشه رخ می‌نماید." همان گونه که ما خود از مصایب، به دور از عدالت بیرون می‌کشیم، کهن‌الگوها کتاب، مسیری جدید را در برابر ما می‌گشایند. راههایی نوین برای دیدن و شدن.

شاید شما هم اسطوره‌ای ببایید که حقیقت را بر شما می‌نشان،

گلوریا اشتاینم

مقدمه‌ای بر سی‌امین سالگرد چاپ کتاب

کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان در سال ۱۹۸۴ برای اولین بار به چاپ رسید. رویکرد روانشناسانه این کتاب درباره زنان، مبتنی بر اسطوره‌ها و کهن‌الگوهای یونانی است که قدمتی بیش از سه هزار سال داشته‌اند. چاپ اول کتاب رفاقت پر فروش‌ترین‌ها قرار گرفته و به سرعت کمیاب شد.

کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان در برگیرندهٔ کلیتی از دانسته‌های من در مقاومان پیش‌شک، تحلیل گری یونانی و ضمناً یک فمینیست است. در هر سه مرد، زن‌های بی‌بدیلی از بودن و رفتار کردن را شاهد بودم که نظام داوری‌کنندهٔ پدرسلا، صریح‌تثویق و یا رد قرار می‌داده است. ضمناً متوجه الگوهای روان‌شناختی شدم، که زنان می‌دادند، چگونه یک زن نسبت به حوادث ناخواسته و یا فرسته‌های زدن یش کسر عمل نشان می‌دهد. هنگامی که به ادبیات اسطوره‌ای یونانی علاقمند شدم متوجه همانندی قابل توجه ایشان با شیوه تفکر خود گشتم. دیدم که در مجتمع صحبت گستره‌ای از خصایص انسانی‌اند. در اسطوره‌هایی که از کهن‌الگوها یونانی وجود دارد، هر کهن‌الگویی ویژگی‌ها و ارزش‌های متفاوتی دارند، و در مجموع صحبت گستره‌ای از خصایص انسانی‌اند. خصایصی چون رقابت‌جویی و خردمندی. از این‌دست بواسته این ارتباط را برقرار کنم، بسیار هیجان‌زده شدم. همان احساسی را داشتم که، انتم؟ یک باستان‌شناس، از کنار هم قراردادن قطعه سفال‌های دیرینه‌ای پیدا می‌کنم. بر هر تکه آن جمله‌ای است، اما با در کنار هم نهادن قطعات، شعر کامل آن مشخص می‌گردد. بسیاری از خوانندگان این کتاب نیز اعلام کرده‌اند، با خواندن کتاب، نکاتی بر ایشان افشاء شده و "آها" هایی گفته‌اند، چون نمونه‌هایی زنده از کهن‌الگوهای را، که از خلال اعصار همچنان زنده‌اند با چشمان خود دیده‌اند. و

اینکه نظریه کهن‌الگوها تجلی بخش قسمت‌های پنهان شخصیت ایشان بوده و در نتیجه خواندن کتاب، زندگی‌شان متتحول گردیده است.

پیام و کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان در سراسر اروپا، آفریقا، ژاپن، کره جنوبی، تایوان، روسیه جدید، و بسیاری از دیگر کشورها با رها تجدید چاپ گردیده است. حقوق زنان از جمله حقوق بشر است. در بسیاری از کشورهای دنیا، زنان از کمترین حق و حقوق نیز برخوردار نیستند. مرزهای جغایتیابی موانع بسیاری بر سر راه آزادی و حقوق بشر قرار می‌دهند، اما همین مر باعث می‌شود تا زنان قادر تمند گردیده و کیفیت زندگی خود را بهبود بخشدند. نمی‌توان، جلوه راء و اندیشه‌ها را گرفت. این کتاب در برداشته آن گونه‌های از روانشناسی است، بد زنان کمک می‌کند تا انتخاب‌های خود را کرده، خود را به دیده قهرمانان است. زندگی خویش دیده و در آن تغییری ایجاد کنند. همین امر تأثیر بسزایی بر عالم جهان دارد.

زنان کشورهای غربی، برای بالغیل ک دن بالقوه‌های خود، و فراهم کردن یک زندگی سالم و شاداب، مرسر، ا پیش از این، چنین فرصت مفتولی نداشته‌اند. برای داشتن یک زندگی معنادار، باید کاری را که شخصاً دوست داریم، برای کسی که دوستش داریم و ا م. وستمان دارد، انجام داده و با ارزش‌های خودمان زندگی کنیم. وقتی که ارتش‌ها میان، شهامت، مهریانی، همدردی، عدالت‌خواهی و خدمتگزاری باشند، آن‌ها ک می‌کنیم تا دنیایمان به جای بهتری برای زیستن تبدیل شود. هنگامی که آن‌ها خود - تخریب‌گرند و به سیاره زمین و همه آدمها آسیب می‌رسانند، آن‌چه ما می‌کنیم، مشمر ثمر است.

نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان، همان امکانی است که من نامش را مفهوم روانشناسانه دو هسته‌ای^۱ زنان گذارده‌ام. از خلال دو چشم به دو لگاره می‌نگریم، و بعد در مغزمان تصویری سه بعدی تشکیل می‌شود. در سطح آگاهی

روانشناسانه به جایی رسیده‌ایم که باید به دو قدرت عظیم شکل دهنده زندگی زنان ارزشی برابر و همارز دهیم؛ یکی کهن‌الّغوّهایی که درون ما هستند و دوم فرهنگ خانواده، جامعه و مذهب. هر یک از ما برای آن که انتخابی آگاهانه داشته باشیم، مریاست درباره هر دو حیطه، آگاهی و اطلاعات کافی داشته باشیم.

در کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان، ویژگی‌هایی را بر شمارده‌ام که معراج هر یک از کهن‌الگوها هستند. نمادها و اصل و نسب ایشان را ذکر کرد، م، اینکه منم که اسطوره‌های کهن ایشان را باز تعریف می‌کنم، سپس کهن‌الگو، که کهن‌الگو را معرفی می‌کند، و ویژگی‌های شخصیتی هر یک را کهن‌الگو، که کهن‌الگو را معرفی می‌کند، و ویژگی‌های شخصیتی هر یک را برمی‌شمارم، اینکه شهر، الگوها در مراحل مختلف زندگی زنان از چه قرارند. تمامی کهن‌الگوهای شهر الگ‌ها به طور بالقوه، ویژگی‌های سایه‌داری^۱ دارند، که می‌توانند به نشانگان بیرون شوند، و برخی از این ویژگی‌های سایه‌دار، برای دیگران تعارضات و مشکلاتی افراد می‌کنند. از آنجایی که تک بعدی شدن و صرفًا با یک کهن‌الگو مشخص نردد، ن را دچار معلولیت و محدودیت می‌کند و اجازه نمی‌دهد که زنی کامل شود، و اینکه جنبه‌های سایه‌وار منفی هستند، در بعضی انتهاهای کتاب، به نام "رامهای اشاد"^۲ به آن می‌پردازیم.

قدرت هر یک از کهنه‌گوهای در افراد مخالق متفاوت است و ضمناً عملکردگاهی متفاوت دارند. برخی انسان‌ها نبوغ موسیقی را بزرگ، و همگی در میزان هوشیار و شرایط جسمانی متفاوتند. ارتقاء و یا افزایش عمقیاً در وجودمان هست، می‌تواند منبعی از سرور و شادکامی را برای این افراد، بازد. کهنه‌گوهای کهنه‌گوها نیز بسته به اینکه در کدام زن فعال باشند، نیازهای متفاوتی را ایجاد می‌کنند: خوداختاری، خلاقیت، اقتدار، چالش‌های هوشمندانه، معنویت، مسائل جنسی، و ارتباطات. از همین روست که به سمت

مشاغل، حیطه‌های تخصصی، رفتارهای سیاسی، پزشکی یا نمایشی کشیده می‌شویم؛ به سمت معشوق داشتن، مادر بودن، ازدواج کردن یا تنها ماندن سوق پیدا می‌کنیم. اینکه اجازه دهیم تا فاعلانه و در راستای کهن‌الگوی درونمان زندگی کنیم یا نه، زندگیمان معنا یافته، سرشار از شادی و یا آندوه می‌شود.

پنج سال پس از چاپ کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان، به عبارتی د. سال ۱۹۸۹، کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی مردان^۱ را تألیف سرد، هنگامی که در باب کهن‌الگوها درون زنان سخنرانی یا صحبتی داشتم، مردان از من پرسیدند: "پس ما چه؟" بسیاری از ایشان کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان را خوانده و شناخت بهتری درباره زنان زندگی خود پیدا کرده بودند. بسیاری از مردان متوجه شده بودند که به سمت زنان خاصی کشیده می‌شوند، سریع، هسته، از وجودشان بر زنانی خاص فرافکنی می‌شوند. حتی با برخی مردان مواجه شدم که اظهار می‌کردند، فهمیده‌اند که کهن‌الگویی کهن‌الگویی در درون ایشان حضور دارد. سلامی که کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی مردان را می‌نوشتم، باز در جنبه‌ای دیگری از خود آشنا می‌شد. با خود گفتم مجموعه این دو کتاب چنین عالی می‌تواند داشته باشد – نمادهای اسطوره‌ای و روانشناسی زنان و مردان را در بر انسانی می‌زیند.

بین شینودا، بولن MD

۲۰۱۴